
III НАУКОВИЙ НАПРЯМ

ФІЛОСОФСЬКІ, ІСТОРИЧНІ, ПСИХОЛО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

УДК: 796.077:332.1(477.1)

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО ТОВАРИСТВА «УКРАЇНА» НА ЖИТОМИРЩИНІ

Ахметов Рустам, Мусійовський Михайло

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Анотація. Актуальність теми дослідження. Для створення сучасної системи фізичного виховання незалежної України, орієнтованої на європейські освітні стандарти, необхідно враховувати досвід минулих поколінь. Вивчення діяльності фізкультурно-спортивних товариств, зокрема на Житомирщині, дозволяє зрозуміти історію розвитку фізичної культури, спортивних досягнень і формування національної ідентичності, які є основою для подальшого розвитку спорту в регіоні. **Мета дослідження** – вивчення діяльності фізкультурно-спортивного товариства «Україна» в Житомирській області та аналіз матеріально-технічної бази товариства у порівнянні з іншими спортивними організаціями регіону. **Методи дослідження:** аналіз літературних джерел і офіційних документів, методи порівняння та аналогії. **Результати роботи та ключові висновки.** Дослідження показало, що ФСТ «Україна» є одним із провідних спортивних об'єднань регіону. Порівняльний аналіз чотирьох спортивних товариств Житомирщини продемонстрував, що «Україна» має значні матеріальні ресурси, включаючи спортивні зали, стадіони та басейни. Це створює унікальні можливості для розвитку водних видів спорту, а також забезпечує ефективну підготовку спортсменів різного рівня. Виявлені відмінності у рівні матеріально-технічної бази товариства дозволяють робити висновки щодо напрямів вдосконалення інфраструктури та залучення молоді до спорту на регіональному рівні.

Ключові слова: фізичне виховання, спортивні товариства, Житомирська область, інфраструктура, спорт.

HISTORY OF DEVELOPMENT OF SPORTS SOCIETY "UKRAINE" IN ZHYTOMYR REGION

Akhmetov Rustam, Mikhail Musievsky

Abstract. Relevance of the research topic. To create a modern system of physical education in independent Ukraine, oriented to European educational standards, it is necessary to take into account the experience of past generations. Studying the activity of physical culture and sports associations, in particular in Zhytomyr region, allows to understand the history of the development of physical culture, sports achievements and the formation of national identity, which are the basis for the further development of sports in the region. **The purpose of the research** study of the activities of the physical culture and sports association "Ukraine" in the Zhytomyr region and analysis of the material and technical base of the association in comparison with other sports organizations of the region. **Research methods:** analysis of literary sources and official documents, methods of comparison and analogy. **Results and key conclusions.** The study showed that FST "Ukraine" is one of the leading sports associations in the region. A comparative analysis of four sports associations of Zhytomyr region demonstrated that "Ukraine" has significant material resources, including sports halls, stadiums and swimming pools. This creates unique opportunities for the development of water sports, and also provides effective training for athletes of various levels. Identified differences in the level of the material and technical base of the society allow us to draw conclusions regarding the areas of infrastructure improvement and youth involvement in sports at the regional level.

Keywords: physical education, sports associations, Zhytomyr region, infrastructure, sport.

Постановка проблеми. Для створення сучасної системи фізичного виховання незалежної України, яка має трансформуватися в європейський освітній простір, ми повинні звертатися до минулого, черпаючи звідти знання, натхнення, мудрість та досвід тих поколінь, які в тяжких історичних умовах робили перші кроки, плекали громадську і спортивну славу рідного краю [3,4].

Одним із важливих чинників розуміння історії фізичної культури і спорту минулого Житомирської області є вивчення діяльності та створення фізкультурно-спортивних товариств і організацій, їх вклад у розвиток фізичної

культури і спорту на Житомирщині. Ці аспекти ще не були повністю висвітлені, хоча мають чимало цікавих і яскравих сторінок. Вивчення діяльності спортивних організацій дозволяє зрозуміти, як формувалися основи фізичного виховання, які цінності передавалися від покоління до покоління, і який вплив це мало на формування національної ідентичності. Необхідно детально дослідити різноманітні аспекти цієї діяльності, зокрема, соціальні, культурні та освітні ініціативи, що сприяли розвитку спорту в регіоні [1-2,8-12].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Фізкультурно-спортивне товариство – це громадська організація, орієнтована на розвиток фізичної культури та спорту, яка формується громадянами України з метою сприяння популяризації здорового способу життя та спортивної активності. Товариство діє згідно з власним статутом та на основі чинних законодавчих актів, зокрема Законів України «Про об'єднання громадян» і «Про фізичну культуру і спорт», а також інших нормативно-правових документів [14].

Значна частина наукових робіт І.П. Опанашука присвячена історії спортивного життя Житомирської області [5], які стали основою для створення галереї спортивної слави регіону. Надалі вивчення цієї теми продовжили Р. Ф. Ахметов, Т. Б. Кутек та Г. П. Грибан [7]. Проте вивчення історії спортивних товариств та наявність їх матеріально-технічної бази потребує детальніших досліджень, оскільки вони є важливими осередками розвитку фізичної культури і спорту в різні історичні етапи. [6].

Мета дослідження. Вивчити діяльність фізкультурно-спортивного товариства «Україна» в Житомирській області, а також оцінити стан матеріально-технічної бази цього товариства в порівнянні з іншими фізкультурно-спортивними організаціями області.

Матеріал і методи дослідження. Аналіз літературних джерел, офіційних документів, метод порівняння та аналогії.

Результати дослідження. У 1992 році спортивне товариство «Авангард» було перейменовано на «Україна», і з того часу ця організація продовжує свою діяльність, підтримуючи спортивний рух в незалежній Україні [5]. Історія ФСТ «Україна» має глибоке коріння, починаючи з довоєнного періоду, і після зміни назви товариство активно сприяє розвитку олімпійських, неолімпійських і параолімпійських видів спорту. Наразі ФСТ «Україна» включає в себе численні спортивні школи і регулярно організовує змагання, в яких беруть участь багато спортсменів[13,14].

Для оцінки діяльності чотирьох фізкультурно-спортивних товариств Житомирщини — «Колос», «Динамо», «Україна» та «Спартак» — було проведено порівняння за кількома ключовими критеріями. Це дозволяє оцінити рівень їхньої участі в спортивних змаганнях, наявність необхідної інфраструктури, кількість тренерів та учнів у дитячо-юнацьких спортивних школах. Це порівняння дозволяє не тільки оцінити поточний стан кожного товариства, але й виявити можливості для вдосконалення спортивної інфраструктури, підвищення ефективності тренувального процесу та збільшення залучення молоді до системи фізкультурно-спортивної роботи на регіональному рівні. Почнемо з охоплення фізкультурно-оздоровчою роботою,

що є важливим індикатором залучення різних верств населення до активного способу життя (Рис.1).

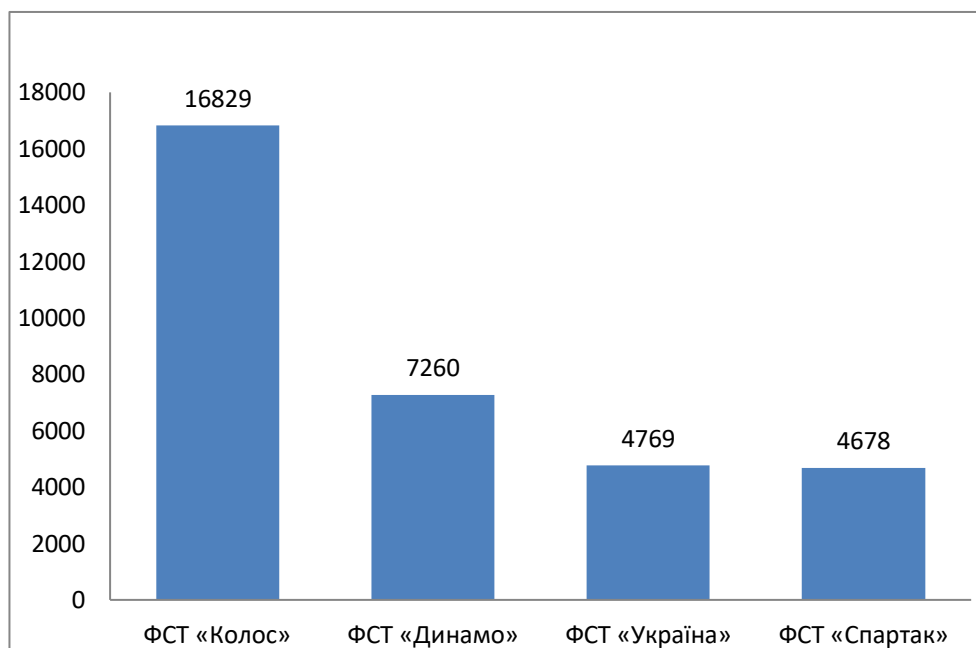


Рис. 1. Охоплення різними видами фізкультурно-оздоровчої роботи

ФСТ «Колос» займає лідируючу позицію за чисельністю охоплених фізкультурно-оздоровчою роботою, що можна пояснити його орієнтацією на сільську місцевість, де спорт і фізкультура часто організовуються на рівні місцевих громад. ФСТ «Динамо» має стабільну базу учасників серед працівників силових структур. ФСТ «Україна» та ФСТ «Спартак» займають схожі позиції, надаючи оздоровчі програми для ширшої аудиторії, включаючи промислові та робітничі колективи.

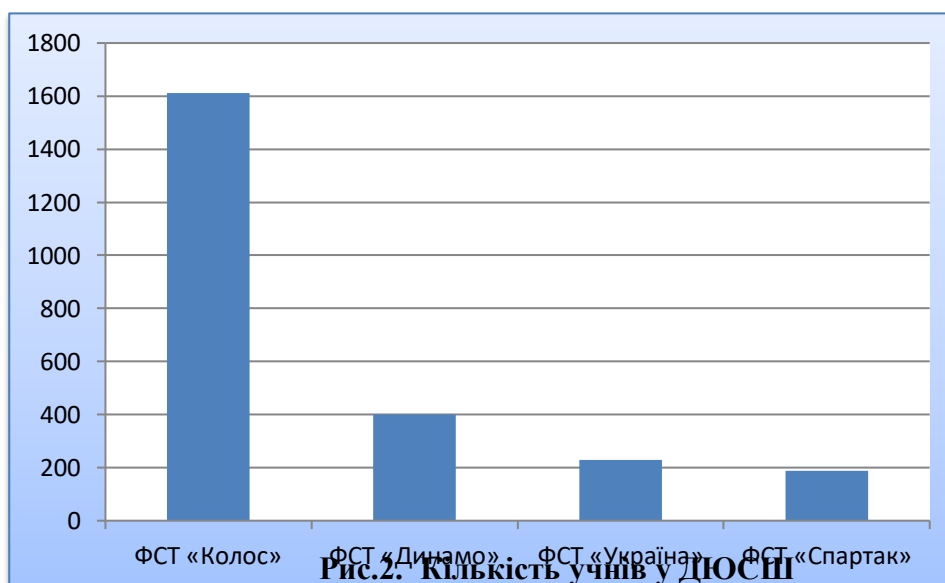


Рис.2. Кількість учнів у ДЮСШ

ФСТ «Колос» має найбільшу кількість учнів у ДЮСШ – 1612 осіб. Це свідчить про високий рівень залученості дітей та молоді до спортивних секцій саме в цьому товаристві. ФСТ «Динамо» налічує 400 учнів у своїх дитячо-юнацьких спортивних школах. Хоча цей показник значно менший, ніж у

«Колоса», він також є вагомим. ФСТ «Україна» охоплює 230 учнів у спортивних школах. Це товариство також відіграє важливу роль у розвитку спорту серед молоді, особливо в міських районах і серед працівників різних підприємств. Незважаючи на менший показник у порівнянні з лідерами, ФСТ «Україна» залучає молодь до спорту та фізкультури, забезпечуючи різноманітні секції та заняття для тих, хто прагне розвивати свої спортивні здібності. ФСТ «Спартак» має 188 учнів у своїх ДЮСШ. Це найменший показник серед представлених товариств, але він демонструє важливу соціальну місію товариства у залученні робітничої молоді до спорту.

За наявністю спортивної інфраструктури фізкультурно-спортивні товариства Житомирщини мають різний рівень розвитку. ФСТ «Колос» лідирує за кількістю спортивних залів, нараховуючи 24 об'єкти, що свідчить про значну увагу до забезпечення тренувальних умов для широкої аудиторії. Також у «Колоса» є 9 стадіонів, що дозволяє активно розвивати командні види спорту на відкритому повітрі. У порівнянні з іншими товариствами, «Колос» має найкращі показники інфраструктури.

ФСТ «Україна» займає друге місце за кількістю спортивних об'єктів, маючи 15 спортивних залів та 10 стадіонів. Водночас, це товариство має також два басейни, що дає змогу розвивати водні види спорту, чого немає в інших товариств. «Динамо» має 12 спортивних залів, але не має стадіонів, що обмежує можливості для проведення змагань з командних видів спорту. «Спартак» має найменше спортивних об'єктів, зокрема лише 5 спортивних залів та 3 стадіони, що вказує на обмежену матеріальну базу для розвитку різноманітних спортивних напрямків (Рис.3).

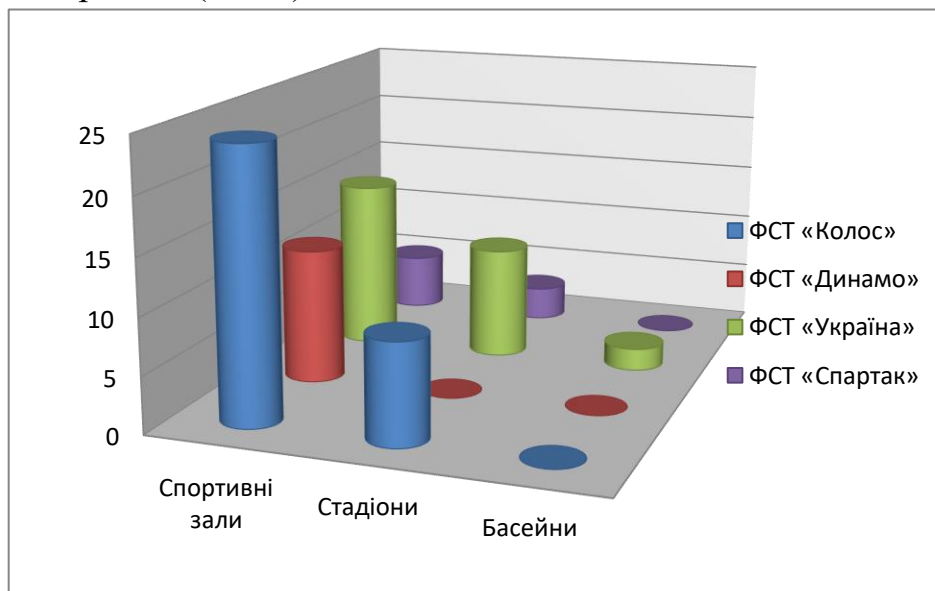


Рис.3. Кількість спортивних залів, стадіонів та басейнів фізкультурно-спортивних товариств Житомирщини

Дискусія. У результаті проведеного дослідження розвитку фізичної культури та спорту на Житомирщині, а також порівняння з іншими дослідженнями, можна зробити кілька важливих висновків. Зокрема, як показують результати, наявні проблеми з інфраструктурою, зокрема відсутність сучасних спортивних об'єктів, таких як басейни, новітні стадіони та ігрові зали,

що обмежує можливості для ефективної підготовки спортсменів. Це підтверджується роботами інших авторів, таких як І.П. Опанащук та І.І. Вовченко, які вказують на схожі труднощі, з якими стикаються фізкультурно-спортивні товариства області. Відсутність належних умов для тренувань стає перешкодою для досягнення високих результатів, як на національному, так і на міжнародному рівні [15].

Висновки. Фізкультурно-спортивне товариство «Україна» відіграє ключову роль у спортивному житті Житомирської області, поєднуючи розвиток масових і професійних видів спорту. За рівнем матеріально-технічної бази воно посідає друге місце серед спортивних організацій регіону. Товариство вирізняється наявністю численних спортивних залів, стадіонів і приміщень для фізкультурно-оздоровчих занять. Особливою перевагою є два басейни, що створюють унікальні можливості для розвитку водних видів спорту, чим ФСТ «Україна» вигідно відрізняється від інших товариств області, де подібна інфраструктура відсутня.

Список літературних джерел:

1. Бондар А. С. Менеджмент рекреаційно-оздоровчої роботи: навчальний посібник / А. С. Бондар. – Харків, 2010 – 178 с.
2. Гасюк І. Л. Державне управління фізичною культурою та спортом: стан та перспективи розвитку: моногр. / І. Л. Гасюк. – Хмельницький : Балук І. Б., 2011. – 431 с.
3. Жданова О. М. Управління сферою фізичного виховання і спорту : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / О. М. Жданова, Л. Я. Чеховська – Дрогобич : Коло, 2009. – 222 с.
4. Грибан Г.П. Історія діяльності спортивних товариств на Житомирщині в 1893 – 1922 роках. Фізична культура, спорт та здоров'я нації, 2018. с. 446-453. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1294904>
5. Опанащук І.П. Сторінки спортивного життя Житомирщини. Монографія. – Житомир: «Полісся», 2005. –с. 384.
6. Шевчик Р.Б., Вовченко І.І. Стан матеріально-технічної бази фізкультурно-спортивних товариств на Житомирщині. Матеріали IV науково-практичної Всеукраїнської конференції молодих учених та студентів «Біологічні дослідження -2013». с. 271-272.
7. Литвинчук Ю.Ю., Кутек Т.Б., Ахметов Р.Ф. Перші кроки розвитку і становлення спортивної Житомирщини. Студентська спортивна наука – 2016. с. 56-62.
8. Грибан Г. П. Історія гімнастичного товариства «Сокіл» на Волині / Г. П. Грибан. – Житомир : Рута, 2014. – 108 с.
9. Кухарський О.С., Грибан Г.П. Історія розвитку велоспорту на Житомирщині – Житомир: Вид-во «Рута», 2016. – 452 с. ISBN 978-617-581-271-6
10. Бондаренко І.Г., Вербицький В.А. Історія фізичної культури та спорту в Україні :[навчальний посібник] / В. А. Вербицький, І. Г. Бондаренко. – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. – 340 с. ISBN 978-966-336-323-3
11. Пангелова Н. Є. Історія фізичної культури / Н. Є. Пангелова. Навч. Посібник. – К.: Освіта України, 2010.- 294 с.
12. Лук'янченко М. Теорія й практика фізичного

References:

1. Bondar A. S. Menedzhment rekreacijno-ozdorovchoyi roboty: navchalnyj posibnyk / A. S. Bondar. – Xarkiv, 2010 – 178 s.
2. Gasyuk I. L. Derzhavne upravlinnya fizychnoy kulturoy ta sportom: stan ta perspektyvy rozvytku: monogr. / I. L. Gasyuk. – Xmelnyczkij : Balyuk I. B., 2011. – 431 p.
3. Zhdanova O. M. Upravlinnya sferoy fizychnogo vxyovannya i sportu : navch. posib. dlya stud. vyssh. navch. zakl. fiz. vxyovannya i sportu / O. M. Zhdanova, L. Ya. Chexovska – Drogobych : Kolo, 2009. – 222 p.
4. Gryban G.P. Istoriya diyalnosti sportyvnyx tovarystv na Zhytomyrshhyni v 1893 – 1922 rokax. Fizychna kultura, sport ta zdorovya nacyi, 2018. p. 446-453. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1294904>
5. Opanashhuk I.P. Storinky sportyvnoho zhyttya Zhytomyrshhyny. Monografiya. – Zhytomyr: «Polissya», 2005. –p. 384.
6. Shevchyk R.B., Vovchenko I.I. Stan materialno-technichnoyi bazy fizkulturno-sportyvnyx tovarystv na Zhytomyrshhyni. Materialy IV naukovopraktychnoyi vseukrayinskoyi konferenciyi molodyx uchenykh ta studentiv «Biologichni doslidzhennya -2013». p. 271-272.
7. Lytvynchuk Yu.Yu., Kutek T.B., Axmetov R.F. Pershi kroky rozvytku i stanovlennya sportyvnoyi Zhytomyrshhyny. Studentska sportyvna nauka – 2016. p. 56-62.
8. Gryban G. P. Istoriya gimnastynogo tovarystva «Sokil» na Volyni / G. P. Gryban. – Zhytomyr : Ruta, 2014. – 108 p.
9. Kuxarskyj O.S., Gryban G.P. Istoriya rozvytku velosportu na Zhytomyrshhyni – Zhytomyr: Vyd-vo «Ruta», 2016. – 452 p. ISBN 978-617-581-271-6
10. Bondarenko I.G., Verbyczkyj V.A. Istoriya fizychnoyi kultury ta sportu v Ukrayini :[navchal'nyj posibnyk] / V. A. Verbyczkyj, I. G. Bondarenko. – Mykolayiv : ChDU im. Petra Mogyly, 2014. – 340 p. ISBN 978-966-336-323-3
11. Pangelova N. Ye. Istoriya fizychnoyi kultury / N. Ye. Pangelova. Navch. Posibnyk. – K.: Osvita Ukrainy, 2010.- 294 s.
12. Luk'yanchenko M. Teoriya y praktika fizychnogo

виховання в спадщині вітчизняних педагогів другої половини XIX – початку XX ст. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : збірн. наук. праць. 2012. № 4 (20). С. 24–30.

13. Цьось А. В., Деделюк Н. А. Історія фізичного виховання на теренах України з найдавніших часів до початку XIX ст.: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2014. 456 с.

14. Цимбалюк С.М. Стан та перспективи розвитку спортивно-оздоровчої сфери в Україні. Вісник Хмельницького національного університету 2020, № 4, Том 3. с.31-36. DOI: 10.31891/2307-5740-2020-284-4(3)-5

15. Довгенько Ю. І. Передумови застосування програмно-цілового методу в державному управлінні матеріально-технічною базою олімпійського, паралімпійського та дефлімпійського спорту. Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. 2019. № 13. С. 3–10

294 p.

12. Lukyanchenko M. Teoriya j praktyka fizychnogo vuxovannya v spadshhy`ni vitchy`znyany`x pedagogiv drugoyi polovy`ny` XIX – pochatku XX st. Fizychno vuxovannya, sport i kultura zdorovya u suchasnomu suspilstvi : zbirn. nauk. pracz`. 2012. №4 (20). p. 24–30.

13. Czos A. V., Dedelyuk N. A. Istoriya fizychnogo vuxovannya na terenax Ukrayiny z najdavnishyx chasiv do pochatku XIX st.: navch. posib. dlya studentiv vyshhyx navchalnyx zakladiv. Kyiv, 2014. 456 p.

14. Cymbalyuk S.M. Stan ta perspektyvy rozvytku sportyvno-ozdorovchoyi sfery v Ukraini. Visny`k Xmelnyczkogo nacionalnogo universytetu 2020, №4, Tom 3. p.31-36. DOI: 10.31891/2307-5740-2020-284-4(3)-5

15. Dovge`ko Yu. I. Peredumovy zastosuvannya programno-cilovogo metodu v derzhavnomu upravlinni material`no-texnichnoyu bazoyu olimpijs`kogo, paralimpijskogo tadeflimpijs`kogo sportu. Pedagogika, psyxologiya ta med.-biol. probl. fiz. vuxovannya i sportu. 2019. № 13. p. 3–10.

DOI: 10.35433/physcul.2024.1.71-76

Відомості про авторів:

Ахметов Р. Ф.; orcid.org/0000-0003-3059-3604; rustamarfa13@gmail.com;

Житомирського державного університету імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна.

Мусійовський М. В.; orcid.org/0009-0003-4574-9947; musijovskimixa@gmail.com;

Житомирського державного університету імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна.